

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

Klartecken för RÅ – får igenom resning i 25 år gammalt mordfall

Publicerad

30 MAY 2022

Högsta domstolen beviljar resning kring mordet på en tonårsflicka i Örnsköldsvikstrakten hösten 1996. Ny teknik har gjort det möjligt att matcha spår från flickans kläder mot mannens dna, med hjälp av 25 år gamla prover från förundersökningen. Om bevisningen varit tillgänglig vid den ursprungliga rättegången hade mannen troligen fällts, enligt HD.

En då 16-årig flicka försvann i november 1996 från sitt hem i Örnsköldsviks kommun. Först ett halvår senare påträffades flickan död i ett skogsområde.

Hennes armar och ben var bundna med tejp, hennes tröja och bakkdelen på hennes byxor var uppskurna, gylfen på hennes byxor var uppknäppa och hon saknade trosor. Flickan hade tillfogats upprepade knivstick, där bland annat tre penetrerat in i bröstkorgshålan. Vid gylfen på byxorna kunde polis säkra en spermafläck, men antalet spermier var för få för att det skulle vara möjligt att via analys få fram en dna-profil.

Direkt bevisning saknades

En 20-årig man åtalades trots detta för mordet och fälldes också i Örnsköldsviks tingsrätt, trots att domstolen ansåg att det inte fanns någon direkt bevisning som kunde binda mannen till mordet. Enligt tingsrätten räckte den muntliga och skriftliga bevisning som åklagaren lagt fram för att det skulle vara ställt utom rimligt tvivel att mannen mördat flickan och han dömdes till åtta års fängelse.

Hovrätten för Nedre Norrland var dock av en annan uppfattning och bedömde att det inte med tillräcklig grad av säkerhet gick att utesluta att flickan dödats av en alternativ gärningsperson. Detta berodde bland annat på att domstolen, till skillnad från underinstansen, bedömde att åklagaren inte hade bevisat att mannen befunnit sig i närheten av flickan på en viss vägsträcka där hon kan ha gått i anslutning till försvinnandet. Så väl åtalet som de anhörigas skadeståndstalan ogillades därför - och den friande domen vann senare laga kraft.

Under sommaren 2020 kom det till åklagarens kännedom att Nationellt forensiskt centrum, NFC, tagit hjälp av teknik som inte var tillgänglig 1996 och i en förnyad analys av flickans byxor lyckats säkra en sökbar dna-profil. Riksåklagaren, RÅ, beslutade efter detta att återuppta förundersökningen mot mannen, idag 44.

Gamla prover blev nyckelbevisning

Högsta domstolen avslag i maj 2021 en framställning om att få kroppsbesiktiga mannen, men förundersökningen kunde ändå gå vidare med hjälp av material som säkrats i den ursprungliga mordutredningen. Polisen hade arkiverat hårstrån från mannen som tagits från honom innan kvinnans kropp ens hittats - och på Uppsala universitet påträffades ett blodprov som 2001 skickats dit av Statens kriminaltekniska laboratorium, i syfte att genomföra en dna-undersökning. Provet hade tagits när mannen var anhållen som skäligen misstänkt för mordet.

NFC har på uppdrag av RÅ genomfört jämförelseanalyser mellan dna-profilen från spermafläcken och dna-prover från mannen, som RÅ delgavs i juni 2021. Slutsatsen i undersökningen är att resultaten talar "extremt starkt" för att dna-spåret på flickans byxor avsatts av mannen, om man bortser från möjligheten att det avsatts av en nära släkting till honom.

Nu beslutar HD också alltså att meddela resning till nackdel för mannen och ge klartecken för en ny prövning i hovrätten avseende mannens skuld.

Ny teknik giltig ursäkt

Domstolen slår i sin bedömning fast att RÅ har gjorts ansökningen om resning inom den så kallade ettårsfristen - samt att brottet inte kan anses preskriberat. Eftersom det är ett nyare analysystem som inte fanns tillgängligt vid hovrättens prövning av åtalet som legat bakom NFC:s analys måste det också anses handla om ny bevisning som det funnits giltig ursäkt att inte åberopa vid den ursprungliga prövningen.

För att resning ska beviljas krävs det också att den nya bevisningen sannolikt skulle ha lett till en fällande dom - och när det gäller resning till nackdel för den tilltalade krävs det ett mer avgörande nytt material än vid resning till förmån för den tilltalade, konstaterar HD.

Det HD ska fråga sig är vilken betydelse det nya beviset skulle ha haft för hovrättens prövning. Domstolen ska inte göra någon fristående omvärdering av bevisningen i brottmålet, men det hindrar inte att omständigheter och bevis ges en annan betydelse i ljuset av den nya utredningen och att de alltså i den meningen värderas annorlunda, skriver HD.

I en undangömd plastkasse hemma hos mannen har tejp av samma sorter som flickans kropp tejpats med påträffats - och i utrymmen som mannen haft tillgång till hade även blåa viskosfibrer som överensstämmt med fibrer i den tröja som flickan burit i samband med försvinnandet påträffats. Enligt hovrätten gick det dock inte utifrån detta att slå fast att den tejp som hittats hos mannen var rester av samma tejp som använts på flickan - eller att fibrerna härrört från just flickans tröja.

Besvärande uppgifter inte tillräckligt

Hovrätten ansåg att ett flertal av de uppgifter som mannen själv hade lämnat i förhör var besvärande för honom. Mannen skulle bland annat efter en promenad samma dag som kvinnan försvann ha kommit hem med röda fläckar på sin t-shirt och en tid senare ha hittat ett par vita trosor i sin jackficka.

Domstolen ansåg dock, bland annat med hänsyn till att mannens uppgifter inte närmare kunnat kontrolleras och till vad som framkommit om hans särpräglade personlighet, att uppgifterna inte kunde tillmätas någon avgörande betydelse för bedömningen av skuldfrågan.

Hovrätten värderade även bevisningen med vad domstolen betecknade som ett mer strukturellt betraktelsesätt och beaktade exempelvis att det hos mannen påträffats dels teckningar föreställande kvinnor i olika typer av tvångssituationer, dels dockor som manipulerats för att kunna brukas som sexobjekt. Hovrätten anmärkte samtidigt att inte heller den övergripande bild som framkommit av omständigheterna i samband med flickans försvinnande var entydig. Mot denna bakgrund fann hovrätten att de återopade omständigheterna inte heller med ett mer strukturellt betraktelsesätt kunde binda mannen till brottet.

Den sammantagna bedömningen var att flera omständigheter var besvärande för mannen, men att det vid en samlad bedömning inte kunde anses ställt utom rimligt tvivel att det var han som hade berövat flickan livet.

Besvarar inte alla frågor

Lagligheten av att så långt efter att hovrättens friande dom vunnit laga kraft analysera mannens dna-spår är något som har ifrågasatts av försvarare. HD anser också att hårstråna och blodprovet sannolikt bevarats längre än vad som borde ha skett, även om det vid tidpunkten saknades uttryckliga föreskrifter kring hur länge prover fick bevaras. I svensk rätt gäller dock fri bevisprövning och även bevisning som tillkommit på annat sätt än det föreskrivna får återopas.

Dna-bevisningen ger inte svar på hur och när flickan mördades, men skapar ett mycket starkt stöd för en koppling mellan mannen och flickan. Detta stärker också bevisläget i en del där hovrätten ansett att åklagarens bevisning brustit. Den nya bevisningen gör enligt HD också att flera av de omständigheter och bevis som återopades i hovrätten får en annan betydelse.

Slutsatsen blir att det får anses sannolikt att mannen skulle ha fällts för mordet om den nya bevisningen hade återopats vid den ursprungliga rättegången. Resning beviljas därför nu till nackdel för 44-åringen.

Isak Bellman

Instans: Högsta domstolen

Rättsområden: [Övrig straffrätt](#), [Brott mot person](#), [Åklagare](#), [Polis](#), [Domare](#), [Straffprocess](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter